

Sygn. akt IV KK 169/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 listopada 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Siuchniński (przewodniczący)

SSN Małgorzata Gierszon

SSN Marek Pietruszyński (sprawozdawca)

Protokolant Jolanta Grabowska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Roberta Tarsalewskiego
w sprawie **B.K.**

uniewinnionego od zarzutu popełnienia przestępstwa określonego w art. 300 § 2
k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie
w dniu 30 listopada 2017 r.,

kasacji, wniesionej przez prokuratora - na niekorzyść skazanego
od wyroku Sądu Okręgowego w [...]

z dnia 12 grudnia 2016 r., utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w [...]
z dnia 2 kwietnia 2014 r.

**uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej utrzymania w
mocy wyroku Sądu Rejonowego w [...] w zakresie uniewinnienia
oskarżonego B.K. od popełnienia przestępstwa określonego w
art. 300 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i sprawę w tej części
przekazuje Sądowi Okręgowemu w [...] do ponownego
rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

A. K. został oskarżony o to, że:

1. w okresie od 4 listopada 2000 roku do 16 grudnia 2000 roku w [...], działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, doprowadził Przedsiębiorstwo R. sp. z o.o., do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 21.883 zł w ten sposób, że pobierał z wymienionej firmy towar w postaci materiałów budowlanych, wprowadzając w błąd odnośnie zamiaru i możliwości wywiązania się ze zobowiązania, przy czym czynu tego dopuścił się w okresie 5 lat po odbyciu co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności, orzeczonej za podobne przestępstwo umyślne - tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.

2. w okresie od 2 lipca 2001 roku do marca 2002 roku w [...], działając w celu udaremnienia wykonania orzeczenia Sądu Okręgowego w [...] Wydział IX Gospodarczy sygn. IX GNc .../01 z dnia 22 czerwca 2001 roku, udaremniał zaspokojenie swojego wierzyciela tj. Przedsiębiorstwa R. sp. z o.o., przez to, że w dniu 2 lipca 2001 roku zbył swoją wierzytelność w Wojskowej Agencji Mieszkaniowej Oddział w [...] na rzecz firmy K. i córka sp. z o.o. za kwotę 100.000,00 zł, a następnie w umówionym terminie nie wystawił faktury za wykonane prace, uniemożliwiając wypłatę przez WAM zajętej przez komornika wierzytelności, przy czym czynu tego dopuścił się w okresie 5 lat po odbyciu co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności, orzeczonej za podobne przestępstwo umyślne - tj. o przestępstwo z art. 300 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.

Wyrokiem z dnia 2 kwietnia 2014 r. Sąd Rejonowy w [...], sygn. akt II K .../12/K uznał A. K. za winnego popełnienia czynu wypełniającego znamiona przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i za to skazał go na karę roku pozbawienia wolności oraz uniewinnił go od zarzutu popełnienia czynu opisanego w pkt. 2 aktu oskarżenia.

Od powyższego wyroku apelacje złożyli: oskarżony, jego obrońca i prokurator.

Prokurator zaskarżył wyrok Sądu I instancji co do rozstrzygnięcia dotyczącego uniewinnienia oskarżonego od popełnienia przestępstwa z art. 300 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w całości na niekorzyść oskarżonego, zarzucając mu:

- obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 300 § 2 k.k., poprzez jego błędną wykładnię, polegającą na wyrażeniu poglądu, że sprawca przestępstwa w nim określonego musi działać z zamiarem udaremnienia w całości wykonania orzeczenia sądu lub innego organu państwowego, podczas gdy trafna interpretacja tego przepisu prowadzi do wniosku, iż działanie „w celu udaremnienia”, o którym mowa w tym przepisie, dotyczy również zachowań zmierzających faktycznie do częściowego udaremnienia wykonania orzeczenia sądowego lub innego organu państwowego;

- obrazę przepisu prawa procesowego, mającą wpływ na treść wydanego orzeczenia, tj. art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k., będącego podstawą uniewinnienia oskarżonego od zarzucanego mu przestępstwa, poprzez wyrażenie błędnego poglądu, iż wydany w tej sprawie w dniu 31 maja 2011 r. wyrok - sygn. II K .../10/K, w którym dokonano zmiany opisu czynu i użyto określenia „w celu uszczuplenia” zamiast „w celu udaremnienia” i skazano oskarżonego za zarzucane mu przestępstwo z art. 300 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., a który to wyrok nie został następnie zaskarżony na niekorzyść B.K., uniemożliwia aktualnie jego skazanie, z uwagi na funkcjonowanie, określonej w art. 443 k.p.k., zasady „reformationis in peius”, gdyż tak opisany czyn, nie zawiera znamion czynu zabronionego.

W oparciu o te zarzuty prokurator wniósł o uchylenie wyroku Sądu I instancji w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w [...].

Oskarżony w pisemnej apelacji zarzucił wyrokowi obrazę prawa materialnego, obrazę przepisów postępowania mających wpływ na treść orzeczenia, błędy w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia i mające wpływ na jego treść oraz inne rażące naruszenie prawa, mające wpływ na treść orzeczenia, wnosząc o wydanie wyroku uniewinniającego lub o uchylenie wyroku w razie stwierdzenia jego niedopuszczalności ze względów prawnych.

Obrońca oskarżonego zaskarżył powyższy wyrok w części, a to w pkt I, na korzyść oskarżonego i zarzucił:

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, mający wpływ na treść orzeczenia, a polegający na przyjęciu przez Sąd I instancji, że oskarżony doprowadził Przedsiębiorstwo R. Sp. z o.o. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 21.883 zł, a swoim zachowaniem wyczerpał znamiona strony podmiotowej występkę z art. 286 § 1 k.k., pomimo istniejących wątpliwości w tym zakresie, wynikających z zebranego w trakcie postępowania materiału dowodowego, a to wyjaśnień oskarżonego, zeznań świadków, w tym samej pokrzywdzonej oraz zebranych dokumentów, w tym akt komorniczych, a przez to nieuzasadnione przyjęcie, iż o realizacji znamion strony podmiotowej świadczyć miał:

1) brak uczciwości kupieckiej po stronie oskarżonego, czy też dobrej woli w zakresie wywiązywania się ze zobowiązań, w sytuacji gdy powyższe okoliczności nie wskazują kategorycznie, iż działał on z zamiarem bezpośrednim kierunkowym, co warunkuje przypisanie popełnienia tegoż występkę, a nadto pomimo stopniowego popadania przez oskarżonego w zwłokę z zapłatą poszczególnych faktur pokrzywdzona, podejmując ryzyko gospodarcze, godziła się na taki stan rzeczy wydając oskarżonemu kolejne partie towaru pomimo nieuregulowania w terminie przez oskarżonego należności za wcześniejsze zobowiązania, a w późniejszym okresie pomimo braku wpłat z tego tytułu;

2) fakt niewystawienia faktury na rzecz WAM celem wypłaty środków w związku z wygranym przez oskarżonego przetargiem, blokując tym samym przelanie pieniędzy przez WAM na rzecz komornika, a nadto scedowanie na rzecz innego wierzyciela - spółki K. i córka - części wierzytelności z tego tytułu, w sytuacji gdy wystawienie faktury na rzecz WAM nie było okolicznością warunkującą istnienie przedmiotowej wierzytelności i możliwości jej zajęcia przez komornika, a nadto pomimo udzielenia wierzycielowi K. i córka kredytu kupieckiego w wysokości 100.000 zł w dalszym ciągu istniała wierzytelność w wysokości 120.000 zł przewyższająca wierzytelność, jaką względem oskarżonego posiadała pokrzywdzona;

3) fakt dwukrotnego wyrażenia przez oskarżonego woli dobrowolnego poddania się karze, co w ocenie Sądu świadczyć miało również o poczuciu winy popełnienia przestępstwa, w sytuacji gdy przyznanie się oskarżonego do zarzucanego mu

czynu nie jest przesłanką warunkującą możliwość skorzystania z instytucji dobrowolnego poddania się karze z art. 387 k.p.k., a nadto oskarżony kategorycznie oświadczył w toku postępowania, iż do zarzucanego mu czynu się nie przyznaje.

W oparciu o powyższe zarzuty obrońca oskarżonego wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez uniewinnienie oskarżonego, ewentualnie o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Wyrokiem z dnia 12 grudnia 2016 r. Sąd Okręgowy w [...], sygn. akt IV Ka .../14, utrzymał w mocy wyrok Sądu Rejonowego w [...].

Wyrok ten zaskarżył w drodze kasacji Prokurator Rejonowy, zarzucając mu rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a to art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., polegające na nierozpoznaniu prawidłowo wniesionej i przyjętej apelacji prokuratora, poprzez brak wskazania w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, dlaczego zarzuty i wnioski apelacji prokuratora sąd uznał za niezasadne. Wniósł przy tym o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w [...] i przekazanie temuż Sądowi sprawy do ponownego rozpoznania.

Prokurator Prokuratury Krajowej w toku rozprawy przez Sądem Najwyższym wniósł o uwzględnienie kasacji i uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w [...] w części odnoszącej się do utrzymania w mocy wyroku Sądu Rejonowego w [...] w zakresie dotyczącym uniewinnienia oskarżonego od zarzutu popełnienia przestępstwa określonego w art. 300 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i przekazanie sprawy w tej części Sądowi Okręgowemu w [...] do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Postępowanie odwoławcze ma na celu przeprowadzenie kontroli orzeczenia wydanego w I instancji w granicach zaskarżenia – określonych w apelacji – i poza granicami – gdy ustawa tak stanowi. Kluczowym etapem tej kontroli jest zapoznanie się przez Sąd z treścią złożonych środków odwoławczych i rozważenie wszystkich sformułowanych w nich zarzutów i wniosków. To rozważenie powinno następnie znaleźć odzwierciedlenie w treści uzasadnienia wyroku Sądu odwoławczego,

którego lektura pozwala na ocenę prawidłowości dokonanej kontroli instancyjnej zaskarżonego wyroku.

W przedmiotowej sprawie, analiza treści orzeczenia Sądu odwoławczego i jego uzasadnienia wskazuje, że zakresem rozpoznania została objęta również apelacja wniesiona przez prokuratora. Pomimo jednak wskazania w części sprawozdawczej tego uzasadnienia zarzutów podniesionych w apelacji prokuratora, Sąd odwoławczy w dalszej części uzasadnienia w żadnym zakresie nie ustosunkował się do tych zarzutów. Takim sposobem procedowania Sąd odwoławczy naruszył treść art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k.

Zrealizowanie obowiązków, wynikających z przepisów art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k., wymaga bowiem nie tylko niepomijania żadnego zarzutu podniesionego w środku odwoławczym, lecz także rzetelnego ustosunkowania się do każdego z tych zarzutów oraz wykazania konkretnymi, znajdującymi oparcie w ujawnionych w sprawie okolicznościach argumentami, dlaczego uznano poszczególne zarzuty apelacji za trafne bądź też za bezzasadne. Do naruszenia tych przepisów dochodzi przede wszystkim wtedy, gdy sąd pomija w swoich rozważeniach zarzuty zawarte w środku odwoławczym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2017 r., III KK 258/16).

Uchybienie popełnione przez Sąd Okręgowy w [...] miało charakter rażący i mogło mieć wpływ na treść zaskarżonego wyroku, co czyni zasadną kasację prokuratora. Z tego względu, jak też mając na uwadze zakres zaskarżenia, należało uchylić wyrok Sądu Okręgowego w [...] w części dotyczącej utrzymania w mocy wyroku Sądu Rejonowego w [...] co do uniewinnienia oskarżonego od zarzutu popełnienia przestępstwa określonego w art. 300 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i sprawę w tym zakresie przekazać Sądowi Okręgowemu w [...] do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Okręgowy w [...] dokona rzetelnej kontroli instancyjnej wniesionej przez prokuratora apelacji, która - jako wszechstronna i kompletna - będzie w pełni realizowała wymogi określone w art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k.